

Een internationale analyse van het saldo van de lopende rekening van de betalingsbalans, 2014-2015

Lorette Ford

Inleiding

De betalingsbalans is een overzicht van de waarde van alle transacties die in een bepaalde periode (meestal een jaar) hebben plaatsgevonden tussen ingezetenen van een land en niet-ingezetenen van andere landen. Volgens de huidige geldende internationale regels die door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zijn vastgesteld, is de lopende rekening één van de componenten waaruit de betalingsbalans is opgebouwd en waarmee de buitenlandse handel van een land wordt weergegeven. Een andere belangrijke component van de betalingsbalans is de kapitaal- en financiële rekening¹, die buiten de analyse van dit artikel valt.

De lopende rekening van de betalingsbalans wordt gevormd door de volgende deelrekeningen (balansen):

- *De handelsbalans², die bestaat uit een goederen- en dienstenrekening,*
- *de inkomensrekening en*
- *de inkomensoverdrachtenrekening*

Het saldo van de lopende rekening is het saldo van de handelsbalans (goederen- en dienstenrekening), vermeerderd met het saldo van de inkomens- en inkomensoverdrachtenrekening.

Dit artikel beschrijft de ontwikkeling van de lopende rekening van de betalingsbalans in de periode 2014-2015. Dit wordt gedaan voor twee categorieën van landen, te weten:

1. *De ontwikkelde landen, bestaande uit de Verenigde Staten van Amerika, de Europese Unie³, Japan, Verenigd Koninkrijk, Canada en Overige ontwikkelde landen⁴.*
2. *Opkomende markten en ontwikkelingslanden: deze groep bestaat uit Sub-Sahara Afrika, Centraal en Oost Europa, Gemenebest van Onafhankelijke Staten, Opkomende- en ontwikkelingslanden in Azië, “Midden-Oosten en Noord Afrika, en Latijns Amerika en het Caribische Gebied.*

¹ Op deze rekeningen worden transacties geregistreerd die o.a. te maken hebben met vermogensoverdrachten, buitenlandse investeringen, beleggingen en kredietverlening

² Oorspronkelijk werd voor het opstellen van de handelsbalans alleen gekeken naar de geldwaarde van de export en import van goederen maar sedert de dienstensector een groter rol speelt in de transacties van een land met de rest van de wereld, wordt de export en import van diensten toegevoegd bij de opstelling van de handelsbalans.

³ Oostenrijk, Griekenland, Nederland, België, Ierland, Portugal, Cyprus, Italië, Estland, Letland, Slovenië, Finland, Litouwen, Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland, Malta

⁴ Australië, Singapore, Tsjechische Republiek, Zweden, Denemarken, Zwitserland, Noorwegen, Puerto Rico, Israël, San Marino, Taiwan, IJsland, Nieuw Zeeland

Van de categorie opkomende markten en ontwikkelingslanden wordt Latijns Amerika en het Caribische Gebied dieper belicht, alsook Curaçao. Tenslotte wordt Curaçao vergeleken met enkele delen van Latijns Amerika en het Caribische Gebied.

Voor zowel de ontwikkelde als de opkomende- en ontwikkelingslanden en LAC zijn de bedragen in de tekst in miljarden US dollar uitgedrukt en voor Curaçao zijn de bedragen in miljoenen ANG uitgedrukt. In de tabellen zijn de bedragen uitgedrukt in respectievelijk mld US\$ (tabellen 1,2 en 3) en mln ANG (tabel 4).

Optellingen en aftrekkingen kunnen afwijken vanwege afrondingsverschillen.

Definities

Goederenrekening of goederenbalans: hier vindt de registratie plaats van alle transacties die te maken hebben met de betalingen (import of invoer) en ontvangsten (export of uitvoer) van (stoffelijke) goederen.

Dienstenrekening of dienstenbalans: Hier vindt de registratie plaats van de transacties die te maken hebben met de betalingen (import) en ontvangsten (export) van diensten (onstoffelijke goederen).

Handelsbalans: is de export minus de import van goederen en diensten

Inkomensrekening: de rekening waarop de aan het buitenland betaalde inkomens en van het buitenland ontvangen inkomens worden geregistreerd. Voorbeelden hiervan zijn rente en dividend.

Inkomensoverdrachtenrekening: hier vindt registratie plaats van betalingen aan het buitenland of ontvangsten uit het buitenland van gelden waarbij een productieve tegenprestatie ontbreekt zoals ontwikkelingshulp of overmakingen aan familieleden.

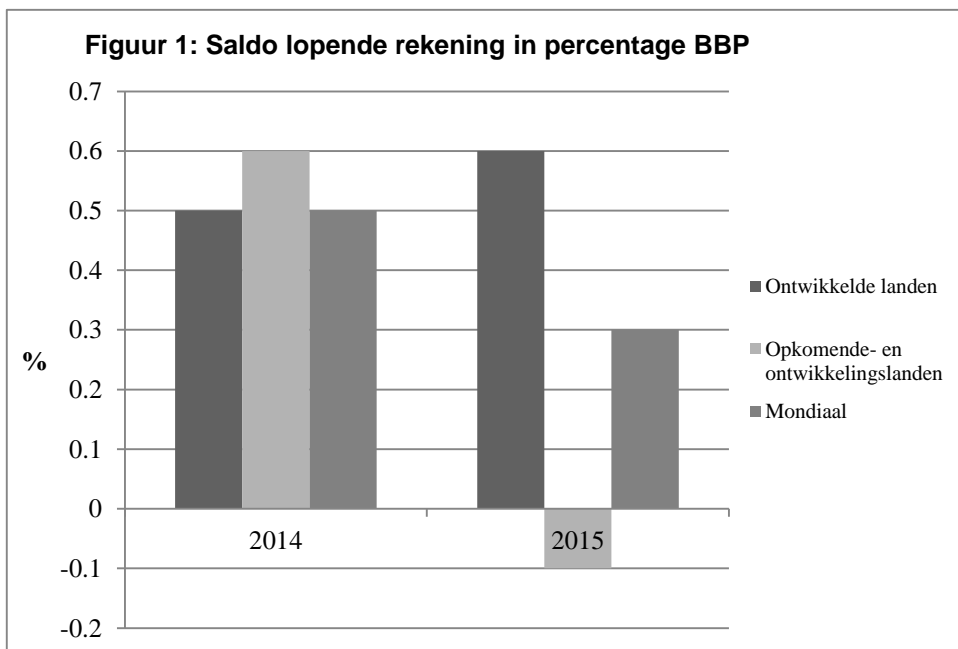
Analyse lopende rekening

Figuur 1 toont het saldo van de lopende rekening, uitgedrukt in percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP), voor zowel de ontwikkelde landen, de opkomende en ontwikkelingslanden alsook dat op wereldniveau.

In 2014 ligt het saldo van de lopende rekening in de ontwikkelde landen op hetzelfde niveau als het saldo op wereldniveau (0,5%), terwijl het 0,1 procentpunt lager ligt dan op het niveau van de opkomende en ontwikkelingslanden (0,6%).

In 2015 stijgt het saldo van de lopende rekening in de ontwikkelde landen met 0,1 procentpunt naar 0,6 procent en zit nu met een verschil van 0,3 procentpunten boven dat van het wereldniveau van 0,3 procent.

Het saldo op de lopende rekening van de opkomende markten en ontwikkelingslanden ligt in 2014 iets boven het saldo op wereldniveau. In 2015 is in deze categorie van landen een negatief percentage (-0,1) gemeten dat zowel onder het niveau van de ontwikkelde landen als onder het wereldniveau ligt.

Ontwikkelde landen

Zoals reeds is aangegeven vertoont de lopende rekening van de ontwikkelde landen in beide jaren een positief saldo. In 2014 is er een overschot van 225 miljard geregistreerd. Dit saldo is in 2015 met ongeveer 62 miljard US\$ toegenomen tot 287 miljard US\$.

Het is voornamelijk de handelsbalans die voor deze toename heeft gezorgd. Met een stijging van 108 miljard is het surplus van 233 miljard in 2014 toegenomen tot een bedrag van 342. Bij analyse van de handelsbalans valt op dat het tekort op de goederen balans in 2015 met iets minder dan de helft (46 %) is afgenomen. De dienstenbalans vertoont in beide jaren een surplus; dit overschot is in 2015 echter met 10 procent afgenomen.

Op de inkomensrekening is in 2014 een surplus van 425 miljard US\$ geregistreerd. Dit overschot is in 2015 met 20 procent afgenomen tot een bedrag van 339 miljard US\$.

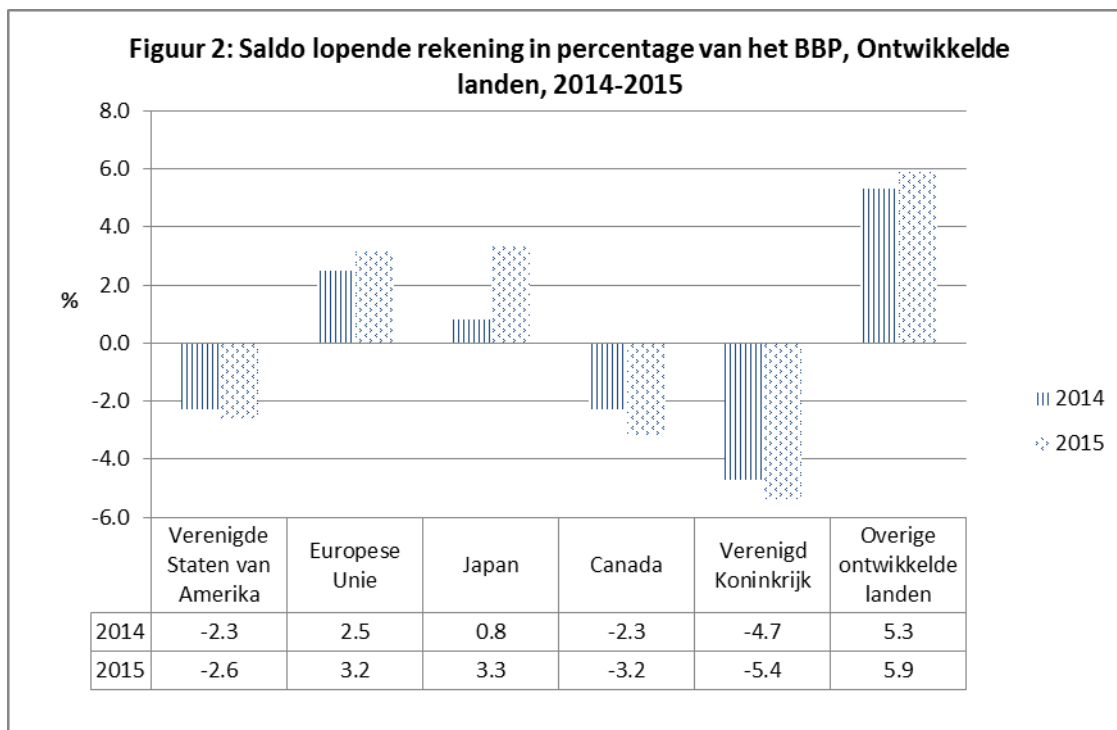
Het tekort op de inkomensoverdrachtenrekening is met 9 procent afgenomen, van 433 miljard US\$ in 2014 tot 394 miljard US\$ in 2015(tabel 1).

Tabel 1: Saldo lopende rekening (mld US\$) ontwikkelde landen

	2014	2015	Mutatie absoluut	% mutatie
Export van goederen	10942,1	9738,7	-1203,4	-11,0
Import van goederen	<u>11289,9-</u>	<u>9918,5-</u>	-1371,4	-12,1
Goederen balans	-347,8	-179,8	168,0	-48,3
Diensten balans	<u>581,1+</u>	<u>521,4+</u>	-59,7	-10,3
Handelsbalans (uitvoersaldo)	233,3	341,6	108,3	46,4
Saldo ontvangen inkomens	425,1+	339,1+	-86,0	-20,2
Saldo ontvangen inkomensoverdrachten	<u>-433,1+</u>	<u>-393,6+</u>	39,5	-9,1
<i>Saldo lopende rekening</i>	225,3	287,1	61,8	27,4

De landen en of groepen van landen die verantwoordelijk zijn voor het positief saldo van de lopende rekening in de ontwikkelde landen (in beide jaren) zijn de Europese Unie, Japan en de Overige ontwikkelde landen.

Hier tegenover staan de landen en of groepen van landen met een negatief saldo (in beide jaren), namelijk de Verenigde Staten van Amerika, Canada en het Verenigd Koninkrijk (figuur 2).

Opkomende markten en ontwikkelingslanden

Op de goederenbalans van de opkomende markten en ontwikkelingslanden is in 2014 een waarde van 844 miljard US\$ geregistreerd. Dit positief saldo is in 2015 met 38 procent verminderd tot een waarde van 520 US\$ miljard. Uit

analyse van deze rekening is op te maken dat de export met 16 procent is afgenomen. Hoewel ook de import is afgenomen (13 %) heeft het niet geleid tot een toename op de goederenbalans.

De dienstenbalans vertoont in beide jaren een tekort, dat in 2015 is afgenomen met 75 miljard gulden (17%). Als gevolg van de ontwikkelingen op zowel de goederen- als de dienstenbalans, is het positief saldo op de handelsbalans met maar liefst 61 procent afgenomen.

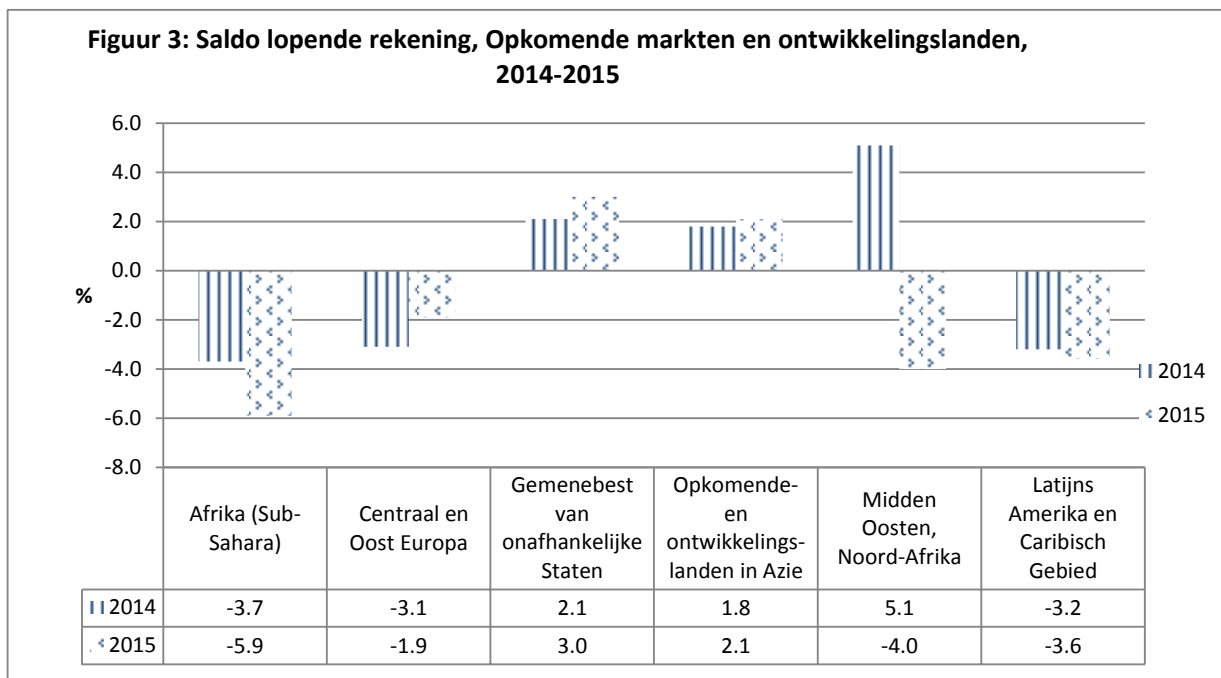
De inkomensrekening vertoont in 2014 een tekort van 439 miljard US\$. Dit tekort is in 2015 met 8 procent afgenomen tot een waarde van 404 miljard US\$.

In tegenstelling tot de inkomensrekening, vertoont de inkomensoverdrachtenrekening in beide jaren een overschot. In 2015 is dit overschot echter afgenomen met 7 procent, van 234 naar 218 miljard US\$.

Als gevolg van de ontwikkelingen op de deelbalansen is het saldo van de lopende rekening met 229 miljard afgenomen, van bijna 200 miljard US\$ in 2014 tot een negatief bedrag van 29 miljard US\$. Landen of groepen van landen in deze categorie die in 2014 hebben bijgedragen tot het positief saldo op de lopende rekening zijn het Midden Oosten en Noord-Afrika, Gemeenbest van Onafhankelijke Staten, en Opkomend Azië (figuur 3).

Tabel 2: Saldo lopende rekening (mld US\$) opkomende markten en ontwikkelingslanden				
	2014	2015	Mutatie absoluut	% mutatie
Export van goederen	7603,1	6417,4	-1185,7	-15,6
Import van goederen	<u>6759,3</u> -	<u>5897,2</u> -	-862,1	-12,8
Goederen balans	843,8	520,2	-323,6	-38,4
Diensten balans	<u>-438,6</u> +	<u>-363,2</u> +	75,4	-17,2
Handelsbalans (uitvoersaldo)	405,2	157,0	-248,2	-61,3
Saldo ontvangen inkomens	-439,0+	-403,8+	35,2	-8,0
Saldo inkomensoverdrachten	<u>233,5</u> +	<u>217,7</u> +	-15,8	-6,8
<i>Saldo lopende rekening</i>	<i>199,7</i>	<i>-29,1</i>	<i>-228,8</i>	<i>-114,6</i>

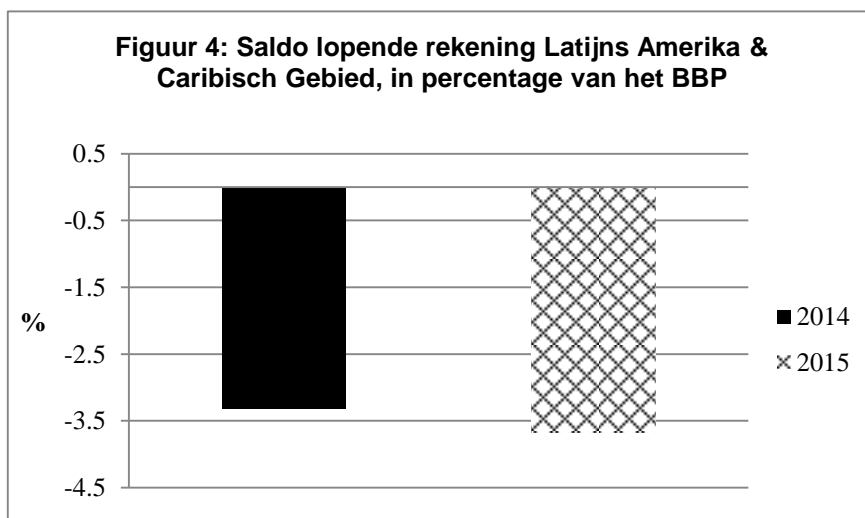
Voor het negatief saldo in 2015 zijn verantwoordelijk Sub-Sahara Afrika, Centraal en Oost Europa, Midden Oosten en Noord- Afrika en Latijns Amerika en Caribisch Gebied (figuur 3).

Latijns Amerika en Caribisch Gebied

De lopende rekening van Latijns Amerika en het Caribische Gebied verslechtert nog meer in 2015. Het saldo gaat van -3,3 procent van het BBP in 2014 naar -3,6 procent van het BBP in 2015 (figuur 4).

Uit figuur 3 valt af te lezen welke positie Latijns Amerika & Caribisch gebied inneemt ten opzichte van andere landen/groepen van landen in dezelfde categorie opkomende markten en ontwikkelingslanden.

Een verdere analyse van de lopende rekening wijst uit dat de handelsbalans (saldo van goederen en diensten) met 13 procent is achteruitgegaan. Deze achteruitgang werd voornamelijk veroorzaakt door een afname op de goederenbalans. Hoewel de positie op de dienstenbalans in 2015 is verbeterd, vertoont het nog steeds een tekort.

Verdere analyse van de goederen-en dienstenbalans wijst uit dat op de goederenbalans in 2014 een negatieve waarde van 21 miljard US\$ is geregistreerd, tegenover een negatieve waarde van 56 miljard US\$ in 2015. Hoewel de

importen van goederen met liefst 12 procent zijn gedaald, hebben ze niet geresulteerd in een verbetering op de goederenbalans, omdat de exporten sterker zijn gedaald (15%) dan de importen (13%) (tabel 3).

Het tekort op de dienstenbalans is in 2015 met 30 procent teruggedrongen. Dit is het gevolg van een daling in de importen van diensten met 12 procent, van 227 miljard US\$ tot 199 US\$ in 2015. De export van diensten is met bijna 4 procent gedaald, van 152 naar 146 miljard US\$.

De positie op de inkomensrekening is in 2015 met 13 procent verbeterd ten opzichte van het jaar daarvoor. In beide jaren is het saldo echter negatief. Ook het positief saldo op de inkomensoverdrachtenrekening is iets toegenomen (3%) ten opzichte van 2014.

Tabel 3. Saldo lopende rekening Latijns America & Caribisch Gebied, 2014-2015, (in mld US\$)				
	2014	2015	mutatie absoluut	% mutatie
Export van goederen	1064,5	901,4	-163,1	-15,3
Import van goederen	1085,9	957,7	-128,2	-11,8
1. Goederenbalans	-21,4	-56,3	-34,9	162,8
Export van diensten	151,8	146,3	-5,5	-3,6
Import van diensten	226,9	199,1	-27,8	-12,3
2. Dienstenbalans	-75,1	-52,8	22,3	-29,7
3. Handelsbalans (=1+2)	-96,5	-109,1	-12,6	13,0
4. Saldo ontvangen inkomen	-156,5	-135,6	20,9	-13,4
5. Saldo inkomensoverdrachten	65,8	86,0	2,2	3,3
6 Saldo lopende rekening (=3+4+5)	-187,2	-176,7	10,5	-5,6

Als gevolg van de ontwikkelingen op de handelsbalans, de inkomens- en inkomensoverdrachtenrekening is het tekort op de lopende rekening in de opkomende markten en ontwikkelingslanden in 2015 teruggedrongen met 6 procent.

Curaçao

In Curaçao vertonen alle deelrekeningen van de lopende rekening op de betalingsbalans een tekort. Het terugdringen van de tekorten op de inkomens- en inkomensoverdrachtenrekening met respectievelijk 68 procent en 35 procent, was toch niet genoeg om het tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans te doen afnemen. Dit als gevolg van het feit dat het tekort op de handelsbalans (saldo van goederen en dienstenrekening) in 2015 sterker is toegenomen ten opzichte van 2014.

Het tekort op de handelsbalans is voornamelijk veroorzaakt door een verslechtering van de dienstenbalans met 28 procent. De exporten van diensten zijn met 12 procent afgenomen, tegenover een stijging van 3 procent in de import van diensten.

De goederenbalans vertoont in beide jaren een tekort, dat in 2015 iets is afgenomen (4 %), van 2004 miljoen ANG in 2014 tot 1918 miljoen ANG in 2015. Hoewel de importen van goederen zijn afgenomen (16 %) hebben ze niet geleid tot een flinke verbetering van de goederenbalans omdat de exporten ruim tweemaal zo sterk zijn gedaald als de importen (tabel 4).

Tabel 4. Saldo lopende rekening Curaçao 2014-2015, (in mln NAf)				
	2014	2015	mutatie absoluut	% mutatie
Export van goederen	1251,7	834,5	-417,2	-33,3
Import van goederen	3255,5	2751,6	-503,9	-15,5
1. Goederenbalans	-2003,8	-1917,1	86,6	-4,3
Export van diensten	3065,0	2691,0	-374,1	-12,2
Import van diensten	1568,7	1614,6	45,9	2,9
2. Dienstenbalans	1496,4	1076,4	-420,0	-28,1
3. Handelsbalans (=1+2)	-507,4	-840,7	-333,3	65,7
4. Saldo ontvangen inkomen	-77,3	-25,1	52,3	-67,6
5. Saldo inkomensoverdrachten	-86,3	-56,4	29,9	-34,6
6 Saldo lopende rekening (=3+4+5)	-671,0	-922,3	-251,2	37,4

De ontwikkelingen op de deelrekeningen hebben gemaakt dat de lopende rekening in 2015 met 37 procent is verslechterd ten opzichte van 2014. Het tekort van 671 miljoen werd groter tot een bedrag van 922 miljoen ANG.

Het saldo van de lopende rekening in percentage van het BBP uitgedrukt bedroeg in 2014 -12 procent en in 2015 -16 procent. Deze percentages zitten ver onder het gemiddelde van Latijns Amerika & Caribisch Gebied (figuur 4).

Tabel 5 laat zien dat het saldo van de lopende rekening van Curaçao in 2014 ongeveer op het niveau van Dominica, Guyana en St. Kitts & Nevis, en in 2015 ongeveer op het niveau van Bahamas, Grenada en Suriname ligt.

**Tabel 5: Saldo lopende rekening in percentage van het BBP, Latijns
America & het Caribisch Gebied, 2014-2015**

	2014 (%)	2015 (%)
Antigua and Barbuda	-14,8	-10,2
Barbados	-9,9	-7,2
Belize	-7,4	-9,8
Bolivia	0,2	-5,8
Brazilië	-4,3	-3,3
Chili	-1,3	-2,0
Colombia	-5,1	-6,4
Costa Rica	-4,7	-4,0
<i>Curaçao</i>	-11,9	-16,3
Dominicaanse Republiek	-3,3	-1,9
Dominica	-11,1	-9,3
Ecuador	-0,6	-2,2
El Salvador	-5,2	-3,6
Grenada	-16,5	-15,9
Guatemala	-2,1	-0,3
Guyana	-10,7	-5,7
Haïti	-6,3	-2,5
Honduras	-7,4	-6,3
Jamaica	-7,7	-3,4
Mexico	-2,0	-2,9
Nicaragua	-7,7	-8,2
Panama	-9,8	-6,5
Paraguay	-0,4	-1,7
Peru	-4,0	-4,4
St. Kitts & Nevis	-12,1	-12,3
St. Lucia	-6,8	-3,7
St. Vincent & the Grenadines	-29,6	-26,2
Suriname	-8,0	-15,7
Bahamas	-22,0	-16,0
Trinidad and Tobago	4,6	-5,4
Uruguay	-4,5	-3,5
Venezuela	1,7	-7,8

Conclusie

Hoewel een overschot op de handelsbalans over het algemeen bijdraagt aan een overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans en omgekeerd, is dat niet altijd het geval. Immers ook de ontwikkelingen op de inkomensrekening- en inkomensoverdrachtenrekening zijn van invloed op de ontwikkelingen van de lopende rekening.

In de ontwikkelde landen heeft het overschot op zowel de handelsbalans als de inkomensbalans gezorgd voor een overschot op de lopende rekening. Dit geldt voor zowel 2014 als 2015.

In de opkomende markten en ontwikkelingslanden echter heeft alleen in 2014 een overschot op de handelsbalans en inkomensoverdrachtenrekening geleid tot een overschot op de lopende rekening. Ondanks dat het tekort op de

inkomensrekening in 2015 is afgenomen heeft dit niet geleid tot toename in het saldo van de lopende rekening omdat voornamelijk het overschot op de handelsbalans fors is afgenomen (61 %).

In Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied vertonen zowel de handelsbalans als de inkomensrekening een tekort in beide jaren. Op de handelsbalans is dit tekort in 2015 toegenomen en op de inkomensrekening is het afgenomen. Het overschot op de inkomensoverdrachten rekening was veel kleiner dan de totale tekorten op de handels- en inkomensrekening, met als gevolg een tekort op de lopende rekening.

De lopende rekening van de betalingsbalans in Curaçao vertoont in beide jaren een tekort, voornamelijk veroorzaakt door een tekort op de handelsbalans. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat Curaçao een import land is. De import van goederen zijn hier groter dan de export van goederen. Dat Curaçao meer diensten exporteert dan importeert heeft weliswaar een positief invloed gehad, doordat het surplus op de dienstenbalans deels het tekort op de handelsbalans compenseert, maar dit was niet voldoende voor een positief saldo op de lopende rekening. De tekorten op de inkomens- en inkomensoverdrachtenrekening hebben verder bijgedragen aan het negatief saldo op de lopende rekening in 2014 en 2015. Opvallend is tenslotte dat het tekort op de lopende rekening in 2015 fors is toegenomen.

Bronnen

IMF World Economic Outlook, October 2016

Regional Economic Outlook Western Hemisphere, April 2016

National Accounts Curaçao, Rest of the World Account, 2007-2012

System of National Accounts, United Nations Statistics Division ,1993

Balance of Payments (BOP) Curaçao, Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten

Economy Watch, follow the money <http://www.economywatch.com>